

FÓRIS ÁGOTA

KRE BTK Magyar Nyelvtudományi Tanszék, TERMIK
foris.agota@kre.hu

Fóris Ágota: Alkalmazott nyelvészeti periodikumok (folyóiratok és kiadványsorozatok)
Magyarországon – a tudományos dokumentáció aktuális kérdései
Alkalmazott Nyelvtudomány, XX. évfolyam, 2020/2. szám
doi:<http://dx.doi.org/10.18460/ANY.2020.2.005>

**Alkalmazott nyelvészeti periodikumok (folyóiratok és
kiadványsorozatok) Magyarországon – a tudományos
dokumentáció aktuális kérdései¹**

The primary aim of this study is to review what we consider to be a scientific publication within the field of linguistics and based on what criteria, as well as which forums (databases, committees) record and classify them (e. g. ERIH PLUS, MTA Nyelvtudományi Bizottság periodikalista, MTMT). An additional aim is to provide an overview of the continuing resources/periodicals ('időszaki kiadványok/periodikumok') in Hungary in the field of applied linguistics, with special regard to its hyponyms: journals ('folyóiratok') and series of publications ('kiadványsorozatok').

Based on the criteria for the Hungarian list of linguistic periodicals, it is not possible to clearly decide which periodical is a journal and which is a series of publications, because the meaning of the terms used is inconsistent; it should be clearly defined which linguistic periodicals can be considered scientific journals. In addition to this, based on the data of the applied linguistics periodicals in Hungary, the study notes those which can be considered as journals and those as series of publications.

Keywords: applied linguistics, scientific publication, scientific periodicals, scientific journals, series of publications

1. Bevezetés

Több ok miatt fogtam bele e tanulmány megírásába. Eredetileg csak egy bibliográfiai listát szerettem volna elkészíteni az egyetemi hallgatók számára segédletként, mivel az egyetemi képzésben a „Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe” előadáson az egyik feldolgozandó téma, hogy milyen alkalmazott nyelvészeti folyóiratok és kiadványsorozatok jelennek meg Magyarországon, hol, mely fórumokon érdemes a diákoknak keresgélniük: egyrészt hol és mit keressenek a könyvtárban, másrészt hol és mit találnak meg az online térben – ez utóbbi különösen fontossá vált a tanulmány írásának időpontjában, mivel a COVID-19 következtében életbe lépő kijárási korlátozások miatt a könyvtárak személyesen nem látogathatók, és a számítógép, laptop előtt ülve érhető el a tanuláshoz, dolgozatíráshoz, szakdolgozatíráshoz szükséges szakirodalom.

¹ Köszönettel tartozom É. Kiss Katalin, Kertész András, Tolcsvai Nagy Gábor akadémikusoknak, valamint Klaudy Kinga professzor asszonynak és Vajda Lőrinc vezető szerkesztőnek a szöveghez fűzött tanácsaikért és értékes megjegyzéseikért.

A tanulmány megjelenését a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kara „A magyar nyelv és a szakmai kultúra. Magyar nyelvészeti kutatások a tartalomfejlesztés és a dokumentáció területén” című kutatási pályázata támogatta.

A MANYE 2019. évi kongresszusa köteteinek szerkesztése közben szembesültünk kollégáimmal azzal, hogy egyes esetekben a tanulmányok irodalomjegyzékében vannak olyan kiadványok, amelyekről elég nehezen lehet eldönteni, hogy folyóiratról vagy kiadványsorozatról van-e szó. Jellemzően ezek olyan publikációk, amelyek évente megrendezett nyelvészeti témájú konferenciák előadásainak írott anyagát teszik közzé valamilyen formában. Konferenciakiadványként indultak, ISSN számmal, évente jelennek meg külön kötetekként, de nincs ISBN számuk. Meglepetésünkre azonban azzal szembesültünk, hogy ezek a kiadványok egyes esetekben időközben „folyóirattá váltak”, legalábbis számos tanulmány irodalomjegyzékében akként szerepelnek, és a honlapjukon is folyóiratként minősítik a kiadványt. Mivel az irodalomjegyzékekben a tanulmánykötetek formailag másképp jelennek meg, mint a folyóiratok, fontos volt annak megállapítása, hogy a hivatkozott tanulmányok valójában folyóiratban vagy kötetsorozatban jelentek-e meg. (Folyóiratok esetében a folyóirat címét kurziváljuk, míg kötetsorozat esetében a kötet címét kurziváljuk és megadjuk a szerkesztők nevét, a kiadás helyét és a kiadó nevét is.)

A tudományos periodikumok és könyvek meg kell, hogy feleljenek számos jogi kritériumnak, továbbá az általános és tudományágspecifikus követelményeknek is. A kutatók számára rendkívül fontos a publikációk értéke; a publikációk értékét pedig többszörösen összetett rendszer szerint számítják (folyóiratban vagy könyvben, kiadványsorozatban jelent-e meg a tanulmány; nemzetközi vagy hazai periodikumokban, idegen nyelven vagy magyar nyelven, mekkora a terjedelme stb.). Maga a téma rendkívül összetett és szerteágazó, hatalmas a tudományometriai, kutatásmódszertani, könyvtári-informatikai és szakspecifikus szakirodalom, amely ezzel foglalkozik.

E tanulmány célja egyrésztől annak bemutatása, hogy mit tekintünk tudományos publikációnak, mely fórumok (adatbázisok, bizottságok) tartják nyilván és osztályozzák ezeket, és milyen szempontok alapján; másrésztől annak áttekintése, hogy a nyelvészetben belül az alkalmazott nyelvészet területén milyen időszaki kiadványok (periodikumok) vannak Magyarországon, különös tekintettel a folyóiratokra és kiadványsorozatokra, és ezek értékelési szempontjaira.

2. A tudományos publikációk

2.1. A tudományos publikációkról általánosságban

A kutatási eredmények közzétételének az eszköze a publikációk megjelentetése, ezért a tudományos publikációk írása a kutatók egyik fő feladata. Végül soron a kutató eredményeinek mérésére maguk a publikációk szolgálnak, és munkájának eredményességét azon mérik, hogy mennyi és milyen minőségű publikációja jelent meg. A publikációk minőségének mérése többféleképpen történik: egyrészt azt nézik, mennyire színvonalas helyen jelent meg egy tanulmány, másrészt azt,

hogy hányan és mennyire színvonalas helyeken hivatkoznak ezekre a publikációkra. A publikációk értékét tudományáganként elérően számíthatják, és az egyes tudományágakon belül is nagy különbségek lehetnek az egyes kutatási területek publikációs szokásai és elvárásai között. A közlést megelőző tudományos lektorálás a tudományos publikáció minimumkövetelménye.

A **tudományos folyóiratban megjelenő tanulmány** az eredmények legfontosabb közlési formája például a természettudományokban, egyes humán területeken – hagyományosan a történelemtudományban, irodalomtudományban, filozófiatörténetben – pedig ma is a **monográfia** a legértékesebb. A nyelvészetben – szűkebb szakterülettől függően – a folyóiratban megjelenő tanulmány és a monográfia is elfogadott; megjelenhetnek továbbá **tanulmányok tanulmánykötetekben** is.

A tudományos kutatás során olyan új ismereteket tárnak fel a kutatók, amelyek eredménye megfelel a bizonyíthatóság követelményének és beilleszthető a tudomány elméletébe. Bármilyen helyen, kiadványtípusban is publikál a kutató, „Tudományos kutatási eredményként tehát csak olyan eredmény fogadható el, amely korábban nem volt ismert, továbbá valódisága, igaz volta bizonyítható” (Fóris, 2008: 19).

A **tudományos folyóiratok** a tudományos eredmények elsődleges közlési helyei, hivatalos publikációs fórumok. Alapvető jellemzőjük, hogy főszerkesztőjük és szerkesztőségük az adott tudományterület elismert szakértői közül kerül ki, és hogy a szerkesztőségbe beérkező tanulmányokat a szakterület szakértőivel lektoráltatják. Ezen felül további minőségi értékelési szempont a folyóiratok rangsorolásában például a folyóirat közlési nyelve, hogy nemzetközi, országos vagy regionális-e a lap, a lektorálás módja (egyszerű lektorálás vagy „kettős vak lektorálás”), hogy a folyóirat „referált”-e (vagyis a benne levő absztraktok megjelennek-e egy referáló folyóiratban; „indexált”).ⁱ A folyóiratoknak több fajtája létezik, például nagyobb tudományterületek általánosabb eredményeiről hírt adók, mint például a *Magyar Tudomány*, szűk tudományterületre szakosodott folyóiratok, ezek között a szűkebb szakmának szólók, mint az *Alkalmazott Nyelvtudomány*, a *Magyar Nyelv* és a *Magyar Nyelvőr*, továbbá erősen szakosodott, szűk szakterületeket felölelő lapok, például a *Fordítástudomány*.

Éppen napjainkban gyökeres változáson megy át a tudományos folyóiratok rendszere. Néhány évtizede a tudományos folyóiratok nyomtatásban jelentek meg, és az előfizetők fizettek a kötetekért, ma már számos folyóirat online is vagy csak online jelenik meg, és közülük jó néhány szabad hozzáférésű és ingyenesen olvasható, míg mások fizetés ellenében teszik letölthetővé a tanulmányokat. A szabad hozzáférésű „open access” folyóiratok alapvetően változtatják meg a korábbi folyóirat-kiadási szisztémát.

Elsősorban a humán és társadalomtudományi területeken a tanulmányokat **kötetekben** is szokás megjelentetni, például **könyvben könyvfejezetként** vagy

tanulmánykötetekben (szak)tanulmányként, vagyis maguk a tanulmányok (és a bennük foglalt eredmények) többféle helyen jelenhetnek meg. A monográfiák és a tanulmánykötetek minőségének értékelése során – a tartalom mellett természetesen – figyelembe veszik a közlési nyelvet, hogy nemzetközi, országos vagy regionális jelentőségű-e, hogy elismert kiadónál jelenik-e meg, és elismert sorozat része-e a kötet.ⁱⁱ

Néhány évtized alatt a publikálási lehetőségek megváltoztak, könnyebbé, egyszerűbbé vált mind a nyomtatott, mind az online publikációk megjelentetése. A változásokat részben a technikai-technológiai változások tették lehetővé, részben az, hogy az 1980-as, 1990-es években megváltoztak a publikálási lehetőségek. Korábban a tudományos folyóiratokat jelentős kiadók adták ki, az egyetemek pedig úgynevezett *Actá*-kban jelentettek meg tudományos publikációkat. A rendszerváltozást követően az újonnan megjelenő alapítványok, egyesületek, pályázatok anyagi támogatása tette lehetővé az egyes kisebb csoportok (pl. tanszékek, egyesületek) számára folyóiratok és könyvek megjelentetését. Tulajdonképpen bárki bármit kiadhatott, és ez ma sincsen másként. Ezért is nőtt meg a jelentősége a tudományos publikációk minősítési rendszerének – vagyis a megjelenő periodikumok és könyvek minősítési kritériumrendszerét is ki kellett dolgozni. A tudományos publikációk minősítési rendszere, a tudománymetria régóta létezik; a bölcsészetben az utóbbi három évtizedben vált jelentőssé (lásd Solla Price, 1979 klasszikus alapművét, illetve Fóris, 2008: 179–181).

A tudományos publikációk rangját, értékét mérőszámokkal is meg lehet adni, ilyen nemzetközi tudományos minősítési rendszerek például a társadalomtudományokban a Social Sciences Citation Index vagy a SCImago Journal Rank vagy az ERIH PLUS. A nemzetközi rendszerben a nyelvészeti folyóiratokat az ERIH PLUS indexálja/referálja. Az ERIH PLUS csak **tudományos folyóiratokat** (*scientific periodicals/journals*) fogad be a rendszerébe, könyveket, monográfia-sorozatokat vagy konferenciakiadványokat nem.ⁱⁱⁱ A folyóiratnak rendelkeznie kell weboldallal, az információknak transzparensnek, átláthatónak és hozzáférhetőnek kell lenniük. A folyóiratok a következő kritériumoknak kell, hogy megfeleljenek:

1. Pontosán fel kell tüntetni a folyóirat honlapján a független lektorálás módját (pl. hogy hogyan biztosítják azt, hogy a szerzőnek és a lektoroknak nem ugyanaz a munkahelye).
2. Fel kell sorolni a szerkesztőbizottság tagjainak nevét és egyetemi/kutatóintézeti hovatartozását is.
3. A folyóiratnak érvényes ISSN számmal kell rendelkeznie (amely a nemzetközi ISSN portálon is megtalálható).
4. Minden eredeti tanulmánynak kell angol (vagy más nemzetközi) nyelvű absztraktjának lennie. Az absztraktokat a honlapon is nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni.

5. A szerzők neve mellett fel kell tüntetni a munkahelyet: az egyetem/kutatóintézet teljes nevét (és ajánlott a postai vagy e-mail-címet is).
6. Elvárás, hogy az adott folyóiratban a szerzők legfeljebb kétharmada származzon ugyanabból az intézményből (ERIH PLUS).

Korábban, az induló adatbázisban A, B, és C kategóriák szerint osztályozták a folyóiratokat, később ezt International (INT1 és INT2) és National (NAT) kategóriákra változtatták.^{iv} 2014 óta azonban nem rangsorolják már a folyóiratokat, megszűntek a kategóriák, „a kritériumokkal való megfelelés vizsgálatának pozitív eredményét a listára való bejegyzés jelzi” (Dudás, 2015: 258).

2.2. Mi alapján dönthetjük el, hogy egy adott kiadványsorozat folyóiratnak vagy (kiadvány-/könyv-) sorozatnak minősíthető-e?

A folyóiratok és a sorozatok látszólag egyszerűen és világosan elkülöníthetőek egymástól, a valóságban azonban mégis azt látjuk, hogy a kategóriák határai nem egyértelműek, sok esetben homályosak és átléphetők.

Tapasztalatom alapján az utóbbi években némi anomáliát eredményez az egyes műfajok keveredése. A kutatók célja az, hogy minél rangosabb, színvonalasabb periodikumokban publikálják az eredményeket. A periodikumok érdeke pedig az, hogy minél magasabbra értékeljék őket. A leginkább kérdéses műfaj a konferenciákon elhangzott előadások publikálása; melynek több módja van: a) lektorálás nélküli konferenciakötet;^v b) lektorált tanulmánykötet; c) sorozatban megjelenő lektorált tanulmánykötet; d) folyóirat. A bölcsészettudományokban – így a nyelvészetben is – a b) és c) megoldás az általánosan elterjedt, vagyis lektorált tanulmánykötetekben szokták megjelentetni ezeket, de egyre gyakoribb a d) megoldás is, akár úgy, hogy a kötetsorozatokat „átnevezik” folyóirattá.

A továbbiakban arra keresem a választ, hogy milyen jogi és tudományos előírások vonatkoznak a folyóiratok és (kiadvány)sorozatok publikálására.

Az alaplóműként kezelt *Szerzők és szerkesztők kézikönyve* (Gyurgyák, 2018: 34–35, 64–68) két fő kiadványtípust különíti el egymástól: **a könyv** és az **időszaki kiadványok (periodikum)**^{vi} típusát. Az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) honlapján megtaláljuk a fontosabb definíciókat.^{vii} Az időszaki kiadványoknak számos fajtája van, a tudományos kiadványok közül ide tartoznak a folyóiratok, az évkönyvek és a konferenciák és tudományos szimpóziumok megjelentetett kiadványsorozatai is.

Az **időszaki kiadványoknak** (*continuing resources*) – például a **folyóiratoknak** és **sorozatoknak** – ISSN (International Standard Serial Number) számmal kell rendelkezniük (ezt az ISO 3297:2017 nemzetközi szabvány, illetve az MSZ ISO 3297:2018 magyar szabvány írja elő).

A **folyóiratok** (*journals*) a következő jegyekben térnek el a könyvektől: a fedélen szereplő adatok, a belső címdalton szereplő adatok, a rovatok, a

lapszámozás (Gyurgyák, 2018: 34–35). A folyóiratok sajtóterméknek minősülnek, elindításukat a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnál (NMHH) akkor kell bejelenteni, ha az Mttv. 203. § 60. pontjában foglalt négy feltétel mindegyikének megfelelnek.^{viii} – Az 1. táblázatban feltüntettem (lásd melléklet), hogy a tanulmány írásának idején mely lapok szerepelnek a nyilvántartásban (utolsó ellenőrzés időpontja: 2020. 06. 08.)

A **sorozatok** (*serials*) példányaira a könyvek kiadásának formai jegyei érvényesek; a sorozatban megjelenő köteteknek ISBN (International Standard Book Number) számmal is kell rendelkezniük (ez nem opcionális, hanem kötelező). Nem minősülnek sajtóterméknek, ezért nem kell az NMHH-nál bejelenteni az elindításukat.

A tudományos kutatók publikációik adatait az MTMT-ben rögzítik. Az **MTMT (Magyar Tudományos Művek Tára)** egy speciális „nemzeti tudományos bibliográfiai adatbázis”, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központja tartja fenn és fejleszti (fenntartása és működtetése 2015 óta az MTA közfeladata). Fő feladata a magyar kutatóintézetekben és felsőoktatási intézményekben kutatók és oktatók tudományos alkotásainak rögzítése. Kézenfekvőnek tűnik az MTMT kategorizálási rendszerében megvizsgálni azt, hogy mi alapján sorolják be az egyes időszaki kiadványokat. Dér Csilla (2019) *Tudományos műfajok – szakmai műfajok* című tanulmányában részletesen tárgyalja a tudományos műfajok besorolási kérdéseit, és ebben egy teljes fejezetet szentel az MTMT-ben található műfaji kategóriáknak. Az MTMT-ben „főtípusok”-nak nevezett kategória (a műfajoknál eggyel magasabb szint) bonyolult képet mutat, „már-már klasszikusnak mondható probléma a tanulmányok besorolási nehézsége” (Dér, 2019: 142). Ebben kiemeli, hogy:

A kutatók abban motiváltak, hogy a saját alkotásaikat minél nívósabb kategóriába sorolják az MTMT-ben, a műfajok közötti döntést azonban az egyes szempontok (tartalmi jelleg, terjedelem, lektorált-e, ISBN-vagy DOI-azonosító megléte, eredet, pl. konferenciaanyag) keveredése vagy hiánya igen nehezíti (Dér, 2019: 142–143).

A publikációk MTMT-ben való rögzítésekor:

A kutatónak azt kell ugyanis mérlegelnie, hogy műve megjelenési helye és terjedelme alapján milyen (al)műfajnak minősül. A megjelenési hely eldöntése tűnik a legegyszerűbbnek, de valójában mégsem az: ha könyvben jelenik meg a kutató írása, döntenie kell a „Könyvrészlet” és az „Egyéb konferenciaközlemény” között, az utóbbi konferenciaanyagot jelent, de ISBN- vagy DOI-azonosító nélkül. Mitévő legyen, ha a kötetnek, amelyben a tanulmánya meg fog jelenni, van bevett azonosítója, lektorált, és konferenciaanyagról van szó (Dér, 2019: 141)?

Az MTMT ad útmutatót a szerzőknek az egyes publikációk besorolására, egyúttal a „főtípusok” besorolása kérdésében is állást foglal, és megkülönbözteti egymástól az alábbiakat: **könyv** jellegű kiadvány (*book*); **könyvrészlet** (*part of book*); **folyóiratban, periodikumban** megjelent (*journal paper*); **egyéb konferenciakötet; egyéb konferenciaközlemény** stb. főtípusokat. Ebből az is látható, hogy az MTMT a folyóiratokat és periodikumokat egyetlen közös főtípusként kezeli, holott az időszaki kiadvány tágabb fogalom, mint a folyóirat (lásd Dudás, 2018).

A „Folyóiratban, periodikumban megjelent” (*journal paper*) főtípus definíciója a következő:

Minden olyan dokumentum, amelyik folyóiratban vagy más, rendszeresen megjelenő periodikumban (például évkönyv) jelent meg, és szerzővel, címmel, meghatározott terjedelemmel rendelkezik (MTMT – Bibliográfiai Szakbizottság, 2018: 5).

Folyóirat: szabályos időközönként megjelenő, egységesen szerkesztett, meghatározott tárgykörre irányuló, vagy valamely kutatási terület eredményeinek közlésére szolgáló kiadvány. Ebben az adatbázisban ide értjük a tudományos szaklapot, valamint a napilapot, a közéleti sajtót és a szakmai magazint is. A folyóirat egymást követő számozási adattal: tárgyévvvel, füzetszámmal, keltezéssel, időrendi vagy egyéb jelöléssel ellátott részegységekből (füzetekből, évfolyamokból, kötetekből) áll. A nemzetközi nyilvántartásba vett folyóiratok ISSN-számmal rendelkeznek (MTMT – Bibliográfiai Szakbizottság, 2018: 5).

Ami még érdekes a folyóiratokkal és periodikumokkal kapcsolatban, az az, hogy az MTMT nyelvészeti szakterületi táblázatában már sokkal részletesebb kategóriákat találunk: megkülönböztetik egymástól az idegen nyelvű és magyar nyelvű tudományos cikkeket, a külföldi vagy magyar folyóiratban való megjelenést, tartalmazza továbbá a korábbi ERIH lista kategóriáit, az INT1, INT2, NAT besorolásokat; annak ellenére sem módosították a kategóriákat, hogy ezt a típusú kategorizációt 2014-ben megszüntették (lásd Dudás, 2015, ERIH Plus).

A műfaji besorolás nehézségei mellett még egy probléma jelentkezik: amennyiben a kutató folyóiratban megjelenő tanulmányként rögzíti írását az MTMT-ben, az összesítő táblázatban az elvileg a „tudományos folyóiratcikk” kategóriában fog megjelenni. Ez azonban csak akkor történik meg, ha az MTMT központi kategórialistájában az adott folyóirat szerepel és lektoráltként van beállítva. Amennyiben az adott folyóirat ott nem szerepel, vagy nincs lektoráltként beállítva, akkor az adott publikáció csak az „Egyebek” kategóriában fog megjelenni. Ahhoz, hogy egy folyóiratot az MTMT **tudományos folyóiratként/periodikumként** rögzítsen, szerepelnie kell más magyar „elismert folyóiratlistán”, például az elismert nemzetközi referencialistákon és/vagy a

Magyar Tudományos Akadémia szakterületi listáin (ezek az egyes osztályok honlapján érhetők el).^{ix} – **A nyelvtudományi folyóiratok listája** az MTA I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya Nyelvtudományi Bizottsága hatáskörébe tartozik. Ezt a listát a bizottság rendszeresen felülvizsgálja és szükség esetén kiegészíti – tehát egyfajta „szakmai minőségirányítási szerepet” tölt be a nyelvészet területén.

A nyelvtudományi időszaki kiadványlista a *Nyelvtudomány (periodika-lista)*^x címet viseli, és a következő információkat adja meg az egyes periodikumokról:

- Cím;
- ISSN: ebben az oszlopban az ISSN szám szerepel, és jelzik, amennyiben ISBN szám is van;
- WOS/SCI;
- Folyóirat kategória (INT, NAT), vagy üresen marad;^{xi}
- Hazai: hazai vagy nem hazai (igen/nem);
- Lektorált (igen/nem);
- Kiadó: kiadó neve, vagy ha különböző kiadóknál jelennek meg a kötetek, akkor „változó”;
- Tudományos (igen/nem);
- Megjegyzés (pl. sorozat).

Tehát ez az a referencialista, amely elvileg segít nekünk az egyes folyóiratok és kiadványok műfajának és rangjának eldöntésében. Mint azonban a neve is mutatja, ez egy „periodikalista” (időszaki kiadványok listája), és **erről a listáról nem derül ki minden esetben egyértelműen az, hogy folyóiratról vagy kiadványsorozatról van-e szó.** Igaz, hogy a megadott információk között szerepel, hogy van-e ISSN száma az adott periodikumnak, és az is, hogy az egyes köteteknek van-e ISBN száma, de ebből csak annyit tudunk kikövetkeztetni, hogy ha egy periodikumnak ISSN és ISBN száma is van, akkor az egy kiadványsorozat; ha azonban egy periodikumnak csak ISSN száma van, az lehet folyóirat is, de lehet olyan kiadványsorozat is, amely egyes tagjainak nem kértek ISBN számot. A Nyelvtudományi Bizottság tudományometriai táblázatában (Doktori követelményrendszer, nyelvtud.) külön rovatban szerepel a „folyóiratban megjelent tanulmány” és a „könyvfejezet, tanulmány- vagy konferenciakötetben megjelent tanulmány”, ezért is van nagy jelentősége annak, hogy a folyóiratok közé besorolandók-e vagy nem a valójában sorozatok részeként megjelenő tanulmánykötetek. Annak, hogy mi számít folyóirat-publikációnak, leginkább az MTA doktora cím odaítélésénél és a professzori pályázatoknál szokott a jelentősége felmerülni.

Vagyis a fejezetcímben feltett kérdésre – hogy el tudjuk-e egyértelműen dönteni, hogy egy adott periodikum **folyóiratnak** (*journal*) vagy (kiadvány-/könyv-) **sorozatnak** (*series*) minősíthető-e – nem tudunk egyértelmű választ adni: egyes esetekben igen, más esetekben nem.

A könyvtári szakirodalomban az **időszaki kiadvány** szinonimája a **periodikum**, ezek egy fajtája pedig a **folyóirat** – tehát a **folyóirat** hiponimája a **periodikum**-nak (lásd pl. Dudás, 2018; Gyurgyák, 2018). A különböző szakirodalmi forrásokat, adatbázisokat, útmutatókat böngészve mégis azt tapasztaljuk, hogy a magyar *folyóirat* terminust egyes esetekben a *periodikum* ('időszaki kiadvány') **szinonimájaként** használják a magyar szakirodalomban, más esetekben a *periodikum* ('időszaki kiadvány') **hiponimájaként**. Vajon az angol nyelven „scientific journal”-nak nevezett kiadványok megfelelője magyarul tudományos periodikum vagy tudományos folyóirat? A Nyelvtudományi Bizottság periodikalistáján folyóiratok és sorozatok egyaránt szerepelnek, az MTMT-ben a folyóiratok és periodikumok egyetlen közös főkategóriában szerepelnek, így az összegző táblázatokban is együttesen szerepelnek.

A tudományos szaknyelv szakmai diskurzusként, tudományos diskurzusként (*scientific discourse*) fogható fel, az ebben megjelenő nyelvi egységeket a diskurzusban részt vevők sajátos kontextusban, adott céllal használják (Parodi, 2009; Dér, 2019). „Swales (1990) meglátása szerint a műfajok meghatározásában az adott diskurzusközösség műfajokra vonatkozó saját nomenklatúrája igen lényeges forrás” (Dér, 2019: 138), és ha ezt elfogadjuk, akkor belátjuk, hogy mennyire fontos, hogy a nyelvészeti tudományos diskurzusban használt terminusok jelentése mindannyiunk számára egyértelmű és egységes legyen; tudjuk, hogy mi számít rangos (és milyen rangú) publikációnak, és mi számít érdemi tudományos publikációnak.

3. Mi alapján döntjük el, hogy egy adott kiadvány alkalmazott nyelvészeti tárgyú-e?

A különféle alkalmazott nyelvészeti kongresszusokon, kerekasztalokon, kézikönyvekben stb., a hazai és külföldi nyelvészeti szakirodalomban gyakran felmerül az alkalmazott nyelvészet meghatározhatósága, tárgyköreinek és érvényességi körének behatárolása. A magyarországi nyelvészcsoportok, szerzők, érdekeltségi körök más-más módon definiálják az alkalmazott nyelvészetet, és más-más nyelvészeti tárgyköröket sorolnak be az alkalmazott nyelvészet hatáskörébe. Gyakran az elméleti/általános nyelvészettel állítják szembe: ebben a viszonyban az alkalmazott nyelvészet „társadalmi hasznosságát” szokták kiemelni; különbség van a vizsgálat eltérő tárgyában, vagyis míg előbbi a nyelvi szerkezetet, utóbbi a nyelvhasználatot vizsgálja; továbbá, hogy az alkalmazott nyelvészetben a vizsgálatok korpusza mindig autentikus, valós szövegkorpusz (Klaudy, 2014). Tolcsvai Nagy megfogalmazásában

„Az alkalmazott nyelvészet interdiszciplináris tudományág, amely kutatási és művelési területeihez igazodva szintetizálja például a nyelvtudomány, a pszichológia, a pedagógia, a szociológia releváns eredményeit. (...) az alkalmazott nyelvészet módszertana nem tér el lényegesen az alap kutatásától: az adatgyűjtés és -feldolgozás

alapkutatási jelleggel történik meg, az adott problémamegoldásra történő alkalmazás előfeltételeként” (Tolcsvai Nagy 2020: https://mersz.hu/hivatkozas/nyki1tlf_8_p4#nyki1tlf_8_p4).

Más megközelítésben extenzionális definícióval határozzák meg, hogy mi mindent sorolunk az alkalmazott nyelvészet körébe, vagyis felsorolják az alkalmazott nyelvészet területeit, erre nézve az alkalmazott nyelvészeti kézikönyvek és konferenciák témakörei jó útmutatók (pl. AILA, MANYE, Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia): alkalmazott beszéd kutatás; alkalmazott névtan; alkalmazott szövegnyelvészet, diskurzuselemzés, stilisztika; alkalmazott pszicholingvisztika; a magyar mint anyanyelv; a magyar mint második vagy környezetnyelv; fordítástudomány; interkulturális kommunikáció; kisebbségi nyelvek, nyelvi kisebbségek; kommunikáció; kontrasztív nyelvészet; lexikológia és lexikográfia; nyelvpedagógia, idegen nyelvek oktatása; nyelvpolitika, nyelvtervezés, nyelvi jogok; pragmatika; szaknyelvek, szakmai kommunikáció; számítógépes nyelvészet és nyelvtechnológia; szemiotika; szociolingvisztika; szövegtan, diskurzuselemzés; terminológia és terminográfia stb. Az egyes területek fejlődése következtében több felsorolt ág is önálló nyelvészeti ággá vált, ami tovább bonyolította az alkalmazott nyelvészet terminus értelmezésének kérdéskörét.

Annak eldöntésében, hogy egy adott periodikumot alkalmazott nyelvészeti tárgyúnak minősítünk-e, több szempontot vehetünk figyelembe: a kiadvány címét (pl. *Alkalmazott Nyelvtudomány*); azt, hogy az extenzionális definíciókban hagyományosan és közmegegyezéssel az alkalmazott nyelvészethez sorolt diszciplínák közé tartozik-e (pl. *Beszéd kutatás*, *Fordítástudomány*); azt, hogy ki vagy mely szervezet a gondozója (pl. Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete), illetve kik a szerkesztőbizottság tagjai.

4. Magyarországon kiadott alkalmazott nyelvészeti időszaki kiadványok

A vizsgálatot kifejezetten a magyar nyelven, Magyarországon megjelenő alkalmazott nyelvészeti témájú tudományos^{xiii} periodikumokra korlátoztam, ezek közül is elsősorban azokra, amelyek rendelkeznek saját honlappal és/vagy elérhetők online. Az alábbi kérdésekre kerestem a választ: Mely kiadványok számítanak tudományos periodikumnak? Mely kiadványokat sorolhatjuk az alkalmazott nyelvészeti periodikumok közé? A (tudományos, alkalmazott nyelvészeti témájú) periodikumok közül melyek számítanak folyóiratnak és melyek kiadványsorozatnak?

Számos alkalmazott nyelvészeti témájú konferenciasorozat létezik és biztosít találkozási és publikálási lehetőséget egyes szűkebb szakterületek képviselői számára. Közös jellemzőjük ezeknek a kiadványoknak, hogy a konferenciaelőadások írott változatát lektorált tanulmánykötetben jelentetik meg.

A magyar nyelvű, Magyarországon megjelenő alkalmazott nyelvészeti témájú tudományos folyóiratok főbb adatait minden esetben magukból a folyóiratokból és a honlapjukról gyűjtöttem. A folyóiratnak tekintett kiadványok adatait az 1. táblázatban, a jellemzően konferenciák anyagát közlő kiadványsorozatnak tekintett kiadványok adatait a 2. táblázatban foglaltam össze (Melléklet). Kiindulásként próbáltam adatokat gyűjteni nyelvészeti egyesületek, szervezetek weboldalairól, de az adatok a legtöbb helyen hiányosak vagy pontatlanok.^{xiii} A leírásokban a legfontosabb adatokat gyűjtöttem össze: A folyóirat címe, Honlap, ISSN szám/ISBN szám, DOI azonosító, Szakmai felelős/ intézmény, Kiadó, Szerepel-e az NMHH nyilvántartásában? Szerepel-e az ERIH PLUS-ban? Mióta jelenik meg? Évente hány szám jelenik meg? Ingyenesen olvasható/letölthető-e a honlapról? Főszerkesztő, A szerkesztőbizottság elnöke, Szerkesztőbizottság, Közlés nyelve, Lektorálás módja.

Azokat a periodikumokat minősítettem folyóiratnak, amelyek tartalmukban, és külső jegyeikben is megfelelnek a tudományos folyóiratok jellemzőinek (pl. rendszeres megjelenés, címlap, rovatok, főszerkesztő és szerkesztőbizottság). **Azokat a periodikumokat (kiadvány)sorozatnak minősítettem, amelyek tartalmukban és külső jegyeikben nem vagy csak részben felelnek meg a folyóiratok jellemzőinek** (pl. az egyes köteteknek van ISSN számuk, de csak tanulmányokat közölnek, rendszeresen szervezett konferencia anyagát jelentetik meg).

4.1. Alkalmazott nyelvészeti folyóiratok

Ebben a részben (Melléklet, 1. táblázat; Függelék) az alábbi folyóiratokat vizsgáltam: *Alkalmazott Nyelvtudomány*, *Anyanyelv-pedagógia*, *Beszédkutatás*, *Fordítástudomány*, *Modern Nyelvoktatás*, *THL2 (A magyar nyelv és kultúra tanításának szakfolyóirata)*.

4.2. Alkalmazott nyelvészeti kiadványsorozatok

Ebben a részben (Melléklet, 2. táblázat; Függelék) azokat a kiadványsorozatokat gyűjtöttem össze, amelyek rendszeresen megrendezett konferenciák lektorált tanulmányait teszik közzé évente vagy két évente megjelenő kiadványsorozatban. Ezek a következők: *A MANYE Kongresszusok Előadásai*, *Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia kiadványai*, *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények (Miskolc)*, *Porta Lingua*, *Szaknyelv és Szakfordítás*.

Az MTA Nyelvtudományi Bizottság periodikalistáján más magyar nyelvű periodikumok is szerepelnek, de ezeket nem vizsgáltam. Nem vontam be a vizsgálatokba a „hagyományos” magyar nyelvészeti folyóiratokat sem (pl. *Magyar Nyelvőr*, *Magyar Nyelv*, *Nyelvtudományi Közlemények*), bár esetenként e folyóiratok is közölnek alkalmazott nyelvészeti tárgyú publikációkat.

5. Következtetések

E tanulmány célja egyrésztől annak bemutatása volt, hogy mit tekintünk tudományos publikációnak, mely fórumok (adatbázisok, bizottságok) tartják nyilván és osztályozzák ezeket a nyelvtudomány területén, és milyen szempontok alapján. Míg a könyvtári szakirodalomban az időszaki kiadvány (periodikum) egy fajtája a folyóirat, addig a vizsgált dokumentáció alapján tulajdonképpen nyitott kérdés maradt, hogy a nyelvtudományi tudományos diskurzusban mit is nevezünk magyarul „folyóirat”-nak: szinonimája vagy hiponimája-e ez a periodikumnak (időszaki kiadványnak)?

Láttuk azt, hogy a nemzetközi rendszerek közül az ERIH PLUS-ba való bekerülés kritériumai igen szigorúak, és csak tudományos folyóiratokat fogad be a rendszerébe; az MTA Nyelvtudományi Bizottság periodikalistáján viszont folyóiratok, tanulmánykötet-sorozatok és konferenciakiadványok is szerepelnek. Az MTMT a publikációs adatbázisában szakmai szervezetek, így a Magyar Tudományos Akadémia szakbizottságainak ajánlásait használja a tudományos folyóiratok minősítésére, a periodikum önbevallása nem irányadó. A nyelvészeti tárgyú publikációk besorolását elsősorban az MTA I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya Nyelvtudományi Bizottság periodikalistája alapján végzik; e lista alapján azonban nem lehet egyértelműen eldönteni, hogy melyik periodikum folyóirat, és melyik nem.

A nyelvészkeözösség számára fontos, hogy a nyelvtudományi tudományos diskurzusban használt terminusok jelentése egyértelmű és egységes legyen, és hogy tudjuk, mi számít érdemi tudományos publikációnak. Ennek érdekében hasznos volna, ha az MTA I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya Nyelvtudományi Bizottsága – mint minősítésre hivatott tudományos szervezet – ismét újragondolná és újrafogalmazná a periodikalistán megadott kritériumokat, adatokat és információkat úgy, hogy a listában egyértelműen megjelenjenek azok a kategóriák, amelyek a Bizottság tudományometriai táblázatában és az MTMT-ben is szerepelnek, például egyértelmű legyen, mely nyelvészeti kiadványok számítanak folyóiratnak. Ezekre a központi minőségi értékelési szempontokra támaszkodva az egyes folyóiratok és kiadványsorozatok szerkesztői is könnyebben tudnák kiadványaikat a minőségi, rangos publikációk irányába fejleszteni.

A tanulmány másik célja a magyar nyelven, Magyarországon megjelenő alkalmazott nyelvészeti témájú tudományos periodikumok összegyűjtése, vizsgálata volt, ezek közül is elsősorban azoké, amelyek rendelkeznek saját honlappal és/vagy elérhetőek online. Ennek kapcsán a periodikumok besorolhatósági és értékelési szempontjaival is foglalkoztam.

A periodikumok adatai alapján megállapítható, hogy az alábbi magyar nyelvű tudományos alkalmazott nyelvészeti folyóiratoknak van saját honlapjuk és szerepelnek az ERIH PLUS nemzetközi adatbázisban: *Alkalmazott Nyelvtudomány*, *Beszédkutató*, *Fordítástudomány*. További magyar nyelvű

alkalmazott nyelvészeti folyóiratok: *Anyanyelv-pedagógia, Modern Nyelvoktatás, THL2*.

Alkalmazott nyelvészeti kiadványsorozat, amelynek van honlapja, ISSN száma, ISBN száma és DOI azonosítója: *A MANYE Kongresszusok Előadásai*.

Bizonytalan státuszú kiadványsorozatok, amelyek online elérhetők: *Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia* kiadványai (nincs ISSN, de van ISBN és DOI); *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények* (Miskolc), *Porta Lingua, Szaknyelv és Szakfordítás* (van ISSN, de nincs ISBN).^{xiv}

Reményem szerint ez az írás egy vitát is elindíthat, újabb, más szempontokat is bevonva a publikációs fórumok, periodikumok értékelési szempontjai közé (például a jelen írásban nem vontam be az osztályozási szempontok közé a periodikumban közölt tanulmányok terjedelmét, bár ez is egy fontos szempontja a publikációk értékének).

Irodalom

- Dér Cs. I.** (2019) Tudományos műfajok – szaknyelvi műfajok. In: Fóris Á. & Bölcskei A. (szerk.) *Dokumentáció, tartalomfejlesztés és szakírás*. Budapest: KRE – L'Harmattan. 131–146.
- Dróth J.** (2013) Előszó. In: Dróth J. (szerk.) *Szaknyelv és szakfordítás*. Gödöllő: Szent István Egyetem. 5. <https://pdfslide.net/documents/szaknyelv-es-szakforditas-2013.html> (Utolsó letöltés: 2020. 04. 16.)
- Dudás A.** (2015) Folyóirat – ismertség, elismertség, indexelés. *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás* 62/7–8. 257–258. <http://tmt.omikk.bme.hu/tmt/article/view/236/10463>.
- Dudás A.** (2018) *Információs műveltség felsőfokon. Könyvtárinformatika – szakirodalmi forráskutatás a bölcsészeti- és társadalomtudományokban*. (Átdolgozott, javított kiadás.) Budapest: Akadémiai Kiadó. mersh.hu
- Gyurgyák J.** (2018) *Szerzők és szerkesztők kézikönyve*. Budapest: Osiris Kiadó.
- Fóris Á.** (2008) *Kutatásról nyelvészeknek. Bevezetés a tudományos kutatás módszertanába*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. <http://mek.oszk.hu/18000/18088/18088.pdf>
- Fóris Á.** (2020) A sorozatszerkesztő előszava. In: Fóris Á. & Bölcskei A. (főszerk.), Fóris Á., M. Pintér T., Szoták Sz. & Tamás D. M. (szerk.) *Nyelv, kultúra, identitás. Alkalmazott nyelvészeti kutatások a 21. századi információs térben. I. Terminológia, lexikográfia, fordítás*. (A MANYE Kongresszusok Előadásai 12/1.) Budapest: Akadémiai Kiadó. https://mersz.hu/hivatkozas/nyki1tlf_1
- Fata I. & Veresné Valentinyi K.** (2015) Szerkesztői előszó. In: Fata I. & Veresné Valentinyi K. (szerk.) *Szaknyelv és szakfordítás*. Gödöllő: Szent István Egyetem. 5. http://tti.gtk.szie.hu/sites/default/files/upload/page/szie_2015-v3_2015sept18_vegl.pdf (Utolsó letöltés: 2020. 04. 16.)
- Gósy M.** (2017) Előszó. *Beszédkutatás* 25. 3.
- Klaudy K.** (2014) Milyen értelemben alkalmazott nyelvészet a fordítástudomány? In: Havas F., Horváth K., Kugler N. & Vladár Zs. (szerk.) *Nyelvben a világ. Tanulmányok Ladányi Mária tiszteletére*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 297–304.
- Parodi, G.** (2009) Written genres in University Studies: Evidence from an Academic Corpus of Spanish in Four Disciplines. In: Bazerman Ch. et al. (eds.) *Genre in a changing world*. Colorado: WAC Clearinghouse. 483–502.
- Swales, J. M.** (1990) *Genre analysis: English in academic and research settings*. New York: Cambridge University Press.
- Solla Price, D.** (1979) *Kis tudomány – nagy tudomány*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Tolcsvai Nagy G.** (2020) A határhelyzet termékenysége. Nyelvelmélet, módszertan és alkalmazás a nyelvtudományban. In: Fóris Á. & Bölcskei A. (főszerk.), Fóris Á., M. Pintér T., Szoták Sz. & Tamás D. M. (szerk.) *Nyelv, kultúra, identitás. Alkalmazott nyelvészeti kutatások a 21. századi információs térben. I. Terminológia, lexikográfia, fordítás*. (A MANYE Kongresszusok Előadásai 12/1.)

Budapest: Akadémiai Kiadó. https://mersz.hu/hivatkozas/nyki1tlf_4/ –
https://mersz.hu/hivatkozas/nyki1tlf_13

Váradi T. (sorozatszerk.), Ludányi Zs., Grácz T. E. (szerk.) (2019) *Doktoranduszok tanulmányai az alkalmazott nyelvészet köréből 2019. XIII. Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia*. Budapest: MTA Nyelvtudományi Intézet. 2019. 5–20. DOI: 10.18135/Alknyelvdok.2019.13

Veresné Valentinyi K. (2015) Olvassuk újra a „klasszikusokat”! Terminológia témájú cikkek a Szaknyelv és Szakfordítás című kiadványban. In: Fata I. & Veresné Valentinyi K. (szerk.) *Szaknyelv és szakfordítás*. Gödöllő: Szent István Egyetem. 7–26.
http://tti.gtk.szie.hu/sites/default/files/upload/page/szie_2015-v3_2015szept18_vegl.pdf (Utolsó letöltés: 2020. 04. 16.)

Források

2010. évi CIV. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól (Smtv.).
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000104.tv> (Utolsó letöltés: 2020. 05. 08.)

2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról (Mttv.)
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000185.tv> 176-180. §-

Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia. <http://www.nytud.hu/alknyelvdok20/felh.html>

Doktori követelményrendszer, nyelvtud. = AZ MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának doktori követelményrendszere,
https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori_tanacs/I.%20Osztaly/01_kovetelmenyek_2018_marcius_1_tol.pdf (Utolsó hozzáférés: 2020. 05. 27.)

ERIH PLUS, European Reference Index for the Humanities and Social Sciences,
<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/> (Utolsó hozzáférés: 2020. 05. 27.)

ISO 3297:2017 Information and documentation — International standard serial number (ISSN)

MANYE = Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete. www.manye.hu

Matarka = Magyar folyóiratok tartalomjegyzékének kereshető adatbázisa. www.matarka.hu

Modern Filológiai Intézet, Miskolci Egyetem, BTK, Tudományos tevékenység > Kiadványok > Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények. <http://www.mfi.uni-miskolc.hu/index.php/hu/tudomanyos-tevekenyseg/123-publikaciok/125-alkalmazott-nyelvészeti-kozlemenyek> (Utolsó letöltés: 2020. 04. 17.)

MSZ ISO 3297: 2018 Információ és dokumentáció. Időszaki kiadványok nemzetközi azonosító száma (ISSN)

MTMT = Magyar Tudományos Művek Tára, <https://mtmt.hu/>

MTMT – Bibliográfiai Szakbizottság 2018. Típus, besorolás, jelleg. A Magyar Tudományos Művek Tárában alkalmazott dokumentumtípus-besorolások. Tudományos adat főtípussal bővített verzió. 2018. 09. 18. https://www.mtmt.hu/system/files/tipus_jelleg_besorolas_20180918_4.3.pdf

NMHH = <http://nmhh.hu/fogyasztoknak/sajto> (Utolsó letöltés: 2020. 04. 21.)

NMHH cikk = A médiaszolgáltatás és a sajtótermék fogalma az új magyar médiaszabályozásban. http://nmhh.hu/cikk/184721/A_mediaszolgalattas_es_a_sajtotermek_fogalma_az_uj_magyar_mediaszabalyozasban (Utolsó letöltés: 2020. 06. 08.)

NMHH sajtópub = NMHH bejegyzett sajtótermékek adatbázisa:
https://sajtopub.nmhh.hu/sajto_kozzetetel/app/index.jsp (Utolsó letöltés: 2020. 04. 21.)

Nyelvtudomány (periodika-lista). Elérhető itt: Az MTA I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának a doktori eljárásra vonatkozó követelményei, <https://mta.hu/doktori-tanacs/az-i-osztaly-doktori-kovetelmenyrendszere-105325> (Utolsó letöltés: 2020. 05. 20.)

OSZK = Országos Széchényi Könyvtár. www.oszk.hu/; http://www.oszk.hu/mi_az_issn;
http://www.oszk.hu/idoszaki_kiadvany

Mellékletek

1. táblázat. Alkalmazott nyelvészeti folyóiratok adatai.

Folyóirat címe	ALKALMAZOTT NYELVTUDOMÁNY	ANYANYELV-PEDAGÓGIA	BESZÉDKUTATÁS	FORDÍTÁSTUDOMÁNY	MODERN NYELVOKTATÁS	THL2
Honlap	http://alkalmazottnyelvtudomany.hu/	http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/	https://ojs.mtak.hu/index.php/beszkut	https://ojs3.mtak.hu/index.php/fordtud	https://epa.oszk.hu/03100/03139	http://epa.oszk.hu/01400/01467
ISSN szám	Nyomtatott változat: ISSN 1587-1061; Online változat: ISSN 2498-4442	HU ISSSN 2060-0623	ISSN 1218-8727	ISSN 1419 7480 (nyomtatott)	ISSN 1219-638X	ISSN 1787-1417 (nyomtatott), ISSN 2498-8995 (online)
DOI azonosító	VAN	VAN	VAN	VAN	-	-
Szakmai felelős/intézmény	A Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Bizottsága Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottsága és a Pannon Egyetem Magyar és Alkalmazott Nyelvtudományi Intézete	-	-	ELTE BTK Fordító- és Tolmácsképző Tanszék	Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete	-
Kiadó	Pannon Egyetem (Veszprém)	Magyar Nyelvtudományi Társaság	(MTA) Nyelvtudományi Intézet	ELTE BTK Fordító- és Tolmácsképző Tanszék	Gondolat Kiadó (2019-től)	Balassi Intézet
Szerepel-e az NMHH nyilvántartásában?	IGEN (internetes)	IGEN (internetes)	IGEN (nyomtatott)	NEM	IGEN (nyomtatott)	NEM
Szerepel-e az ERIH PLUS-ban?	IGEN	NEM	IGEN	IGEN	NEM	NEM

FÓRIS ÁGOTA

Mióta jelenik meg	2001, 2017 óta online	2008 óta online	1993, 2018 óta online	1999, 2019 óta online	1995 óta, 2006 online elérhető	2005 óta, 2006 óta online elérhető
Évente hány szám jelenik meg	2	4	1	2	4	2
Ingyenesen olvasható/letölthető-e a honlapról	Ingyenesen olvasható és letölthető	Ingyenesen olvasható és letölthető	Ingyenesen olvasható és letölthető	Ingyenesen olvasható és letölthető	Az OSZK EPA adatbázisában ingyenesen olvasható és letölthető.	Ingyenesen olvasható és letölthető.
Főszerkesztő	Navracsics Judit (alapító főszerkesztő: Lengyel Zsolt)	Antalné Szabó Ágnes	-	Klaudy Kinga	Nádor Orsolya (alapító főszerkesztő: Szépe György)	Maróti Orsolya, Nádor Orsolya
A szerkesztőbizottság elnöke	Markó Alexandra (alapító szerkesztőbizottsági elnök: Gósy Mária)	-	Gósy Mária	-	-	-
Szerkesztőbizottság	Szerkesztőbizottság (a névsor a honlapon elérhető)	Szerkesztőbizottság és Nemzetközi tanácsadó testület	Szerkesztőbizottság (a névsor a honlapon elérhető)	Szerkesztőbizottság és Tanácsadó testület (a névsor a honlapon elérhető)	Szerkesztőbizottság és Tanácsadó testület	Szerkesztőbizottság
Közlés nyelve	magyar és angol	magyar	magyar és angol	magyar	magyar	magyar
Lektorálás	lektorált	lektorált	lektorált	lektorált	lektorált	lektorált

2. táblázat. Alkalmazott nyelvészeti kiadványsorozatok adatai.

Sorozat címe	A MANYE KONGRESSZUSOK ELŐADÁSAI	ALKALMAZOTT NYELVÉSZETI DOKTORANDUSZ- KONFERENCIA KIADVÁNYAI	ALKALMAZOTT NYELVÉSZETI KÖZLEMÉNYEK (MISKOLC)	PORTA LINGUA	SZAKNYELV ÉS SZAKFORDÍTÁS
Honlap	https://mersz.hu/a-manye-kongresszusok-eloadasai ; www.manye.hu	http://www.nytud.hu/alknyelvdok20/	https://anyk.uni-miskolc.hu/	http://szokoe.hu/porta-lingua	-
ISSN szám / ISBN szám	ISSN 1786-545X (nyomtatott, 2005–2015); ISSN 2732-0685 (online, 2020–); ISBN szám kötetenként	ISSN NINCS ISBN VAN (kötetenként)	ISSN 1788-9979	ISSN 1785-2420	ISSN 1587-4389
DOI azonosító	VAN	VAN	-	-	-
Szakmai felelős/ intézmény	Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete (MANYE)	MTA Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottsága és (MTA) Nyelvtudományi Intézet	Miskolci Egyetem BTK Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék		
Kiadó	Akadémiai Kiadó	(MTA) Nyelvtudományi Intézet		Szaknyelvoktatók – és Kutatók Országos Egyesülete (SZOKOE)	Szent István Egyetem, Társadalomtudományi és Tanárképző Intézet
Szerepel-e az NMHH nyilvántartásában?	NEM	NEM	NEM	NEM	NEM
Szerepel-e az ERIH PLUS-ban?	NEM	NEM	NEM	NEM	NEM

FÓRIS ÁGOTA

Mióta jelenik meg	1991 óta külön kötetekként, 2005 óta sorozatként, 2020-tól online sorozatként	2007 óta	2006 óta	2002 óta	1999 óta
Megjelenés gyakorisága	kétévente (korábban évente)	évente	évente 2	évente	1 (összevont számok is vannak)
Ingyenesen olvasható/letölthető-e a honlapról	nyomtatott; 2020-tól online, regisztrálni kell a MeRSZ rendszerében	Ingyenesen olvasható és letölthető	Ingyenesen olvasható és letölthető	Ingyenesen olvasható és letölthető	Ingyenesen olvasható és letölthető
Sorozatszerkesztő	Fóris Ágota	Várad Tamás; szerkesztők: Ludányi Zsófia, Gráci Tekla Etelka, Krepsz Valéria	-	Silye Magdolna (2002–2013), Bocz Zsuzsanna (2014–2017); 2018-tól főszerkesztő: Bocz Zsuzsanna	Szerkesztő: 1999–2013 között Dróth Júlia, 2014-től Fata Ildikó és Veresné Valentinyi Klára
A szerkesztőbizottság elnöke	-	-	Szabóné Papp Judit	-	-
Szerkesztőbizottság	-	-	Szerkesztőbizottsága van	Szerkesztőbizottsága és Tanácsadó Testülete van	-
Közlés nyelve	magyar (esetenként angol vagy más nyelv)	magyar (esetenként angol)	magyar	magyar	magyar
Lektorálás	lektorált	lektorált	lektorált (a honlapon foglaltak szerint „kettős vak bírálat)	lektorált	lektorált

Függelék

Az alkalmazott nyelvészeti periodikumok részletes adatai

Alkalmazott Nyelvtudomány

- Saját honlap: <http://alkalmazottnyelvtudomany.hu/>
- EPA OSZK: <https://epa.oszk.hu/02800/02819#>
- Azonosító: Nyomtatott változat: ISSN 1587-1061; Online változat: ISSN 2498-4442
- A Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Bizottsága Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottságának és a Pannon Egyetem Magyar és Alkalmazott Nyelvtudományi Intézetének folyóirata. Kiadója a Pannon Egyetem (Veszprém). 2001 óta jelenik meg, eleinte nyomtatott változatban, 2017 óta elektronikusan, évente kétszer, magyar és angol nyelven: a weboldalon ingyenesen olvashatók és letölthetők a tanulmányok.
- Főszerkesztője Navracsics Judit, a szerkesztőbizottság elnöke Markó Alexandra (a többi adat a honlapon elérhető.)
- Lektorált folyóirat. Szerepel az ERIH PLUS adatbázisban.

Anyanyelv-pedagógia

- Saját honlap: <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/>
- Azonosító: HU ISSN 2060-0623
- A Magyar Nyelvtudományi Társaság (Budapest) folyóirata. Célja tudományos eredmények megjelentetése az anyanyelv-pedagógiai kutatások és a magyar nyelv mint anyanyelv kutatásának területén. Évente négy szám jelenik meg, kizárólag online formában, a folyóirat regisztráció nélkül, térítésmentesen olvasható. 2008 óta jelenik meg, kezdetől online formában, magyar nyelven. „A folyóiratot a Magyar Tudományos Művek Tára és a Magyar Tudományos Akadémia adatbázisa lektorált szakfolyóiratként tartja nyilván. A folyóirat cikkei 2016 óta a nemzetközi CrossRef rendszerben, nemzetközi DOI-azonosítóval jelennek meg.” (<http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/magunkrol.php>). Főszerkesztője Antalné Szabó Ágnes; van szerkesztőbizottsága és nemzetközi tanácsadó testülete is.
- Lektorált folyóirat.

Beszédkutatás

- Saját honlap: <https://ojs.mtak.hu/index.php/beszkut>
- ISSN 1218-8727
- Felelős kiadó a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete (2020-tól Nyelvtudományi Intézet). 1993 óta jelenik meg, 2018 óta elektronikus formában, évente egyszer, magyar nyelven: a weboldalon ingyenesen olvashatók és letölthetők a tanulmányok.
- A szerkesztőbizottság elnöke Gósy Mária. A 25. évfolyam (2017) előszavában írta az átalakulásról Gósy Mária: „A Beszédkutatás 25 évét elsősorban papír alapú folyóiratként élte (mindig más színű borítóval); az egyes számok pedig az interneten is elérhetőek voltak. 2018-tól ez megváltozik: internetes folyóirattá alakul, ez azonban csupán a fizikai állapot változását jelenti, tartalmi, szakmai és minden egyéb szempontból a Beszédkutatás a legjobb hagyományait fogja követni” (Gósy, 2017: 3).
- Lektorált folyóirat. Szerepel az ERIH PLUS adatbázisban.

Fordítástudomány

- Saját honlap: <https://ojs3.mtak.hu/index.php/fortud/issue/view/10.35924>
- Továbbá innen a régebbi számok letölthetőek: <http://www.elteftt.hu/hu/ftt-kiadvanyai>
- Azonosító: ISSN 1419 7480 (nyomtatott)
- Az ELTE Bölcsészettudományi Kar Fordító- és Tolmacsképző Tanszékének kiadványa (egyben ugyanez a felelős kiadó). 1999 óta jelenik meg, évente kétszer, magyar nyelven, nyomtatott formában, de az egyes számok pdf formátumban is letölthetőek.
- Főszerkesztője Klaudy Kinga; van szerkesztőbizottsága és tanácsadó testülete.
- Lektorált folyóirat. Szerepel az ERIH PLUS adatbázisban.

Modern Nyelvoktatás

- Saját honlap: nincs.
- EPA OSZK: <https://epa.oszk.hu/03100/03139> A MANYE honlapján nem található róla részletes információ; archivált formában az OSZK EPA adatbázisában olvasható és letölthető. Nyomtatott formában jelenik meg, de a 2006 és 2019 között megjelent számokat az OSZK EPA archiválja.
- Azonosító: ISSN 1219-638X
- A Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesületének folyóirata. 1995 óta jelenik meg. Kiadója 1995–2006 között a Corvina Kiadó, 2006–2018 között a Tinta Könyvkiadó, 2019-től a Gondolat Kiadó.
- Főszerkesztő: Nádor Orsolya (2018-tól); szerkesztőbizottsága és tanácsadó testülete van.

THL2 A magyar nyelv és kultúra tanításának szakfolyóirata

- Saját honlap: nincs
- EPA OSZK: <http://epa.oszk.hu/01400/01467>
- Azonosító: ISSN 1787-1417 (nyomtatott), ISSN 2498-8995 (online)
- Tanulmányokat jelentet meg a hungarológia és a magyar mint idegen nyelv oktatásával kapcsolatos kutatásokról és tapasztalatokról. 2005-től jelenik meg, az egyes számokat az OSZK EPA adatbázisa az indulásától kedve archiválja; kiadója a Balassi Intézet. „A THL2 folyóiratban nyelvoktatási kérdésekkel, műfordítással, az interkulturális kommunikációval, illetve az egyes külföldi tanszékek hungarológiai műhelyeinek történetével, életével kapcsolatos írásokat találhatnak az olvasók, valamint friss információt, recenziókat a terület művelőinek érdeklődésére számot tartó új könyvekről, kiadványokról.” (<http://www.balassiintezet.hu/hu/kiadvanyok/2292-a-magyar-mint-idegen-nyelv-oktatásban/>).
- Főszerkesztő: Maróti Orsolya és Nádor Orsolya; szerkesztőbizottsága van.
- Lektorált folyóirat.

A MANYE Kongresszusok Előadásai

- Honlap: <https://mersz.hu/a-manye-kongresszusok-eloadasai>; további információk: www.manye.hu
- Azonosító: ISSN 1786-545X (nyomtatott, 2005–2015); ISSN 2732-0685 (online, 2020–); az egyes kötetek önálló ISBN számmal rendelkeznek.
- A *Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus*-t a Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesülete (MANYE, www.manye.hu) 1991 és 2015 között évente, ezt követően két évente (2017, 2019) szervezi rendszeres időközönként egy-egy felsőoktatási vagy kutatási intézménnyel közösen, vándorkongresszusként. A Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus kiadványai 1991-től 2004-ig a kongresszusok önálló köteteiként jelentek meg. 2005-től a MANYE önálló arculattal és ISSN-számmal rendelkező kötet sorozatot indított (A MANYE Kongresszusok Előadásai, ISSN 1786-545X), melyben a kongresszuson elhangzott előadások írott, lektorált változatai jelentek meg. 2020-tól kezdve a kötetek az Akadémiai Kiadó Magyar Elektronikus Referenciamű Szolgáltatás (MeRSZ) online rendszerében jelennek meg lektorált tanulmánykötetként (mersz.hu); sorozatszerkesztő: Fóris Ágota. A sorozat ISSN-számmal, az egyes kötetek pedig ISBN-számmal és DOI-azonosítóval rendelkeznek (lásd Fóris, 2020).
- Lektorált kiadvány.

Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia kiadványai

- Honlap (minden egyes konferenciának saját honlapja van, ez a 2020. évi): <http://www.nytud.hu/alknyelvdok20/>
- Azonosító: ISSN nincs, az egyes kötetek ISBN számmal és 2019 óta DOI azonosítóval rendelkeznek.
- Az MTA Alkalmazott Nyelvészeti Munkabizottsága és a Nyelvtudományi Intézet 2007 óta évente szervezi az Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferenciát. A konferencián elhangzó előadások írott és lektorált változatát jelentetik meg a konferenciakötetben. A kötet ingyenesen olvasható és letölthető a konferencia honlapjáról. A kötetek kiadója az (MTA) Nyelvtudományi Intézet, szerkesztője 2007–2016 között Várad Tamás. 2017-től sorozatszerkesztő Várad Tamás, szerkesztők Ludányi Zsófia, illetve Grácsi Tekla Etelka, valamint Krepsz Valéria.

- A kiadvány az impresszuma szerint folyóiratként jelenik meg: „A **folyóiratot** az MTMT indexeli és a REAL archiválja.” [Kiemelés: szerző.] Az egyes tanulmányok első oldalának alján a hivatkozási adatok formája alapján azonban nem folyóiratként, hanem könyvként kell hivatkozni rájuk (az adatokat a hivatkozási minta szerint adom meg: lásd Váradi et al., 2019).
- Lektorált kiadvány.

Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények (Miskolc)

- Saját honlap: <https://anyk.uni-miskolc.hu/>
- Azonosító: ISSN: 1788-9979; ISBN száma nincs az egyes köteteknek.
- A „folyóirat” korábbi számai az alábbi linken érhetők el: http://www.matarka.hu/szam_list.php?fsz=826. Előzménye (a honlap szerint): Modern Filológiai Közlemények.
- 2006 óta jelenik meg, eleinte évente egyszer, 2012 óta évente kétszer. A Miskolci Egyetem BTK Alkalmazott Nyelvészeti Tanszéke éves rendszerességgel szervez alkalmazott nyelvészeti konferenciákat, ezeknek az írott és lektorált anyaga jelenik meg az Alkalmazott Nyelvészeti Közleményekben. A honlap szerint „Jelentős előrelépést jelentett 2012-ben, hogy **a kiadvány lektorált folyóirat** lett. [Kiemelés: szerző.] Ez azt jelenti, hogy minden tanulmányt két egymástól független bíráló minősít, szükség esetén javításokat, kiegészítéseket javasol.” <http://www.mfi.uni-miskolc.hu/index.php/hu/tudomanyos-tevekenyseg/123-publikaciok/125-alkalmazott-nyelvészeti-közlemények>
- A szerkesztőbizottság elnöke: Szabóné Papp Judit.
- Lektorált kiadvány. A honlapon foglaltak szerint „kettős vak bírálat (double-blind review)”.

Porta Lingua

- Saját honlap: <http://szokoe.hu/porta-lingua>
- Azonosító: ISSN 1785-2420; ISBN száma nincs az egyes köteteknek.
- A SZOKOE honlapján ennyit találni a kiadványról: „A Porta Lingua a Szaknyelvoktatók – és Kutatók Országos Egyesületének éves kiadványa, **ami tudományos, lektorált folyóiratként szerepel a Magyar Tudományos Művek Tárában.**” [Kiemelés: szerző.] (<http://szokoe.hu/porta-lingua>).
- A SZOKOE Egyesület 2002 óta évente – vándorkonferenciaként, változó helyszínnel és rendezővel – megrendezi szaknyelvoktatási témájú konferenciáit; e konferenciák írott anyaga jelenik meg évente egy alkalommal egy tanulmánykötetben.
- 2002–2013 között a sorozatszerkesztő Silye Magdolna (DE, Debrecen) volt, 2014-től Bocz Zsuzsanna (BME, Budapest) vette át a sorozatszerkesztői feladatokat. 2018-tól van nyoma változtatásnak a kötet impresszumán: sorozatszerkesztő helyett főszerkesztő jelenik meg (Bocz Zsuzsanna), továbbá szerkesztőbizottság és tanácsadó testület került az impresszumra.
- Lektorált kiadvány.

Szaknyelv és Szakfordítás

- Saját honlap: nincs
- Azonosító: ISSN 1587-4389; ISBN száma nincs a köteteknek.
- A „Szaknyelv és szakfordítás. Tanulmányok a szakfordítás és a fordítóképzés aktuális témáiról” egy kiadványsorozat. A Szent István Egyetem Társadalomtudományi és Tanárképző Intézet gödöllői szakfordító szakmai napokon elhangzott előadásainak évente egy alkalommal megjelenő kiadványa. Magának a kötetnek az impresszumán semmi nem utal arra, hogy folyóiratról vagy kiadványsorozatról van-e szó. A 2013-ban és a 2015-ben megjelent kötetek előszavában a szerkesztők folyóiratként jelölik meg a kiadványsorozatot: „**Folyóiratunk** fő célkitűzése 2013-ban is az, hogy elősegítsük a fordítóképzés, a fordító-szakma és a fordításkutatás párbeszédét” (Dróth, 2013: 5); „Immár hagyománnyá vált, hogy a szakmai napon elhangzott előadások írásbeli változata mellett helyet adunk **folyóiratunkban** további cikkeknek is” (Fata–Veresné Valentinyi, 2015: 5). Veresné Valentinyi tanulmányából kapunk részletesebb információkat a sorozat megjelenéséről: „A **folyóiratban** az aktuális szaknyelvoktatással foglalkozó írásokat és azoknak az előadásoknak az anyagát jelentjük meg, amelyek az évenként megrendezett szakfordító szakmai napokon hangzottak el. Az első Szaknyelv és Szakfordítás 1999–2000-ben jelent meg. A **folyóirat** tehát 16 éves évfordulóját ünnepli,

mégis összesen csak 12 szám jelent meg, mert 2007-ben nem jelent meg kötetünk, illetve három kötetünk két egymást követő év cikkanyagát tartalmazza (ilyenek az 1999–2000-es, a 2005–2006-os és a 2009–2010-es kötetek)” (Veresné Valentyni, 2015: 7). Az ugyancsak ebben az írásban megadott link sajnos nem működik, de a Google keresőbe beütve a címetek, az egyes kötetek egy része megtalálható és letölthető pdf formátumban az egyetem honlapjáról. [Kiemelés: szerző.]

- Sorozatszerkesztő vagy főszerkesztő nincs feltüntetve a köteteken; az egyes kötetek szerkesztője időrendben: 1999–2013 között Dróth Júlia, 2014-től Fata Ildikó és Veresné Valentyni Klára.
- Ez egy konferenciakiadvány-sorozat, tanulmánykötetek, amelyek a gödöllői éves konferenciák anyagait tartalmazzák. Évente egy szám jelenik meg.
- Lektorált.

ⁱ A lektorált folyóirat neve angolul „peer-reviewed journal” vagy „refereed journal”. A referált folyóirat neve angolul „abstracted journal”. Mint látható, a magyar „referált folyóirat” alakilag hasonló a lektorált folyóirat egyik angol elnevezéséhez („refereed journal”), vagyis *hamis barátok*; nyilván ez az oka, hogy időnként olvasható folyóiratok (sőt, tanulmánykötetek) magyar nyelvű leírásában, hogy „a folyóirat referált”, holott a valóságban „csak” lektorált. – Nyelvészeti referáló folyóiratok például: Translation Studies Abstracts, Linguistics Abstracts Online, <http://www.linguisticsabstracts.com>. A *referálás*-t magyarul számos helyen *indexelés*-nek, *indexálás*-nak is nevezik.

ⁱⁱ Idézet az MTA I. osztály doktori követelményrendszeréből: „A Nyelvtudományi Bizottság az előterjesztői állásfoglalásból kiindulva a tudományos teljesítmény vizsgálata során **a folyóiratokban megjelent tanulmányokat a mindenkor érvényes folyóiratlista, a tanulmánykötetekben megjelenő tanulmányokat, valamint a monográfiákat a kiadó és a sorozat rangja alapján** minősíti.” [Kiemelés: szerző.] (Doktori követelményrendszer, nyelvtud.).

ⁱⁱⁱ „Only scientific periodicals/journals may be included in ERIH PLUS. Books, monographic series and conference proceedings are currently not included in ERIH PLUS.” ERIH PLUS: web.

^{iv} „Korábban az ERIH-listát készítő bizottság az alábbi kritériumokat fogadta el: egy tudományos folyóiratnál van kettős vaklektorálás, szerkesztőbizottság (lehetőleg nemzetközi), honlap, évente legalább két szám (ezt sokan vitatták), és egy további szempont, ami kizárja a konferenciakiadványokat: bárki adhasson le cikket az adott folyóiratba.” (É. Kiss Katalin e-mail közlése, 2020. 05. 20.).

^v Ebben az esetben általában a konferenciára benyújtott absztraktokat lektorálja a konferencia programbizottsága (tehát mindig van „szűrés”). Tudományterülettől függően sokféle változata van: fél oldalas vagy 1-2 oldalas absztraktok megjelentetése, vagy az absztraktok elfogadása után az elhangzott előadások szövegének megjelentetése újabb lektorálás nélkül. Az ilyen típusú konferenciakötetek általában már magára a konferenciára megjelennek. A megnevezés: „konferenciakötet” („Proceedings”) többértelmű, az itt megfogalmazottn kívül jelölheti akár a konferencián elhangzott előadásokat tartalmazó (újra)lektorált tanulmánykötetet is (lásd Déry, 2019 141–142).

^{vi} „Időszaki kiadványoknak (periodikum) nevezzük azokat a bizonyos időközökben, előre meg nem határozott ideig megjelenő nyomdai termékeket, amelyek egymás után következő számokból, évfolyamokból, kötetekből, füzetekből vagy más folyamatos részegységekből állnak, s rajtuk sorszámolás vagy keltezés szerepel. Magyarországon bármely természetes vagy jogi személy szabadon adhat ki időszaki kiadványt. A folyóiratok kiadásának szándékát a korábbi lapengedély helyett csak bejelenteni kell a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóságnál.” (Gyurgyák, 2018: 34).

^{vii} „Az ISSN (International Standard Serial Number) numerikus kód, mely az időszaki kiadványok és a folyamatosan frissülő integráló dokumentumok egyértelmű azonosítására szolgál. Alkalmazását az ISO 3297 nemzetközi szabvány, illetve annak honosított változata, az MSZ ISO 3297:2000 írja elő.” ISSN számot a „folytatódó dokumentumok” kapnak (OSZK, http://www.oszk.hu/mi_az_issn). (Utolsó letöltés: 2020. 04. 21.)

„Az időszaki kiadvány olyan előre meg nem határozott időtartamra tervezett kiadvány, amely egymást követő részegységekből (számokból, évfolyamokból, füzetekből, kötetekből stb.) áll, és ezeket rendszerint számozásuk, időrendi vagy egyéb megjelölésük különbözteti meg egymástól. Időszaki kiadvány megjelenhet nyomtatott formában vagy más egyéb hordozón (mikrofilmlapon, mágneslemezen, CD-ROM-on vagy a számítógépes világhálón) is.

Legfontosabb fajtái: hírlapok, folyóiratok, évkönyvek, időszakosan megjelenő jelentések, közlemények, adat- és címtárak stb., időszakosan megrendezett konferenciák kiadványai, számozott és számozatlan sorozatok. Ez utóbbi típust a bibliográfiai, könyvtári és dokumentációs gyakorlat két szempontból dolgozza fel: a sorozatot összefoglaló sorozati címet ISSN azonosítja, míg a keretében megjelenő, egyedi címmel is rendelkező köteteket könyvként tartják nyilván, és ISBN-nel látják el. Ha a sorozat keretén belül nem könyv, hanem periodikum jelenik meg, ez utóbbit szintén ISSN azonosítja.

Nem tekinthetők időszaki kiadványnak a többkötetes művek, mivel azok megjelenését véges számú részegységekben tervezik, akkor is, ha a gyűjtemény részei nem egyidőben kerülnek kiadásra.” (OSZK, http://www.oszk.hu/idoszaki_kiadvany). (Utolsó letöltés: 2020. 04. 21.)

^{viii} Magyarországon az időszakos lapok alapítását és kiadását a 2010. évi CIV. törvény a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól (Smtv.), valamint a 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról (Mttv.) szabályozza. Sajtótermék alapítását a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnál (NMHH) kell bejelenteni. Ennek menetéről bővebb információ található az NMHH honlapján; ugyanitt elérhető a bejegyzett sajtótermékek adatbázisa is (NMHH sajtópub).

Az Mttv. 203. § 60. pontja szerint „sajtótermék: a napilap és más időszakos lap egyes számai, valamint az internetes újság vagy hírportál, amelyet gazdasági szolgáltatásként nyújtanak, amelynek tartalmáért valamely természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság szerkesztői felelősséget visel, és amelynek elsődleges célja szövegből, illetve képekből álló tartalmaknak a nyilvánossághoz való eljuttatása tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából, nyomtatott formátumban vagy valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül. A szerkesztői felelősség a médiatartalom kiválasztása és összeállítása során megvalósuló tényleges ellenőrzésért való felelősséget jelenti, és nem eredményez szükségszerűen jogi felelősséget a sajtótermék tekintetében. Gazdasági szolgáltatás az önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett szolgáltatás.” „A sajtótermék Mttv. 46. § szerinti nyilvántartásba vételére abban az esetben van lehetőség, és a sajtótermék nyilvántartásba vételi kötelezettség kizárólag abban az esetben áll fenn, amennyiben a fentiek szerinti **négy feltétel együttesen teljesül.**” (részlet Demeter József osztályvezető e-mail válaszából, 2020. 06. 08.). – Részletesen lásd: NMHH cikk.

^{ix} Az MTMT irodával 2020. március 17-én folytatott levélváltásból idézem az erre vonatkozó részeket: „A tudományos folyóiratok minősítésére, tulajdonságaik beállítására az MTMT a minősítésre hivatott tudományos szervezet, például a Magyar Tudományos Akadémia ajánlásait vagy széles körben elfogadott nemzetközi adatbázisok minősítését használja. A folyóirat önbevallása nem irányadó. Az MTMT-nek nincs saját minősítési jogköre, mások minősítését használja munkájának ezen részében. Lektorálást abban az esetben állítunk be, ha a folyóirat

– szerepel a Web of Science, PubMed vagy Scopus adatbázisokban, a nevezett adatbázisok indexálják a folyóiratban megjelent cikkeket;

– szerepel a SCImago adatbázisában, van SJR értéke;

– szerepel az ERIH Plus adatbázisban;

– szerepel a DOAJ adatbázisában;

– szerepel az Ulrich’s adatbázisában, az lektoráltként tartja számon (Refereed), és emellett nagyobb adatbázisok indexelik;

– szerepel a Hrcak történelem folyóiratainak listáján (https://hrcak.srce.hr/index.php?show=casopisi_podrucje&id_podrucje=63);

– szerepel a Getty Research Institute, Bibliography of the History of Art, BHA listáján (<https://www.getty.edu/research/tools/bha/>);

– szerepel valamelyik MTA tudományos osztály lektoráltként nyilvántartott folyóiratlistáján.” (Balázs András e-mail közlése, 2020. 03. 17.).

^x A *Nyelvtudomány (periodika-lista)* letölthető innen: Az MTA I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának a doktori eljárásra vonatkozó követelményei, <https://mta.hu/doktori-tanacs/az-i-osztaly-doktori-kovetelmenyrendszer-105325>

^{xi} A korábbi ERIH listát az ERIH PLUS referenciaindex váltotta fel 2014-ben, az ERIH lista korábban az INT (nemzetközi folyóiratok) és NAT (regionális/nemzeti folyóiratok) osztályozást használta (az MTMT is átvette), de 2014-től az ERIH Plus ezt a kategorizálást már nem használja, az egyes folyóiratok akkor kerülhetnek fel a listájukra, ha megfelelnek a követelményeknek.

^{xii} Ismeretterjesztő folyóiratokat – pl. *Édes Anyanyelvünk* – nem vizsgáltam.

^{xiii} Pl. a MANYE weboldalon (www.manye.hu) a folyóiratok neve és a folyóiratnak a Matarkában való elérhetősége szerepel (Matarka: Magyar folyóiratok tartalomjegyzékének kereshető adatbázisa, www.matarka.hu). Sajnos azonban a Matarka adatbázisban szereplő adatok nem minden esetben egyeznek meg a folyóiratok valós adataival.

^{xiv} Ezek a sorozatok gyakran „folyóirat”-ként nevezik meg a periodikumot. Egyes többtagú címek esetében még a címek helyesírását is befolyásolja, hogy kötetként vagy sorozatként hivatkozunk-e rájuk: pl. folyóiratként vagy sorozatcímként *Szaknyelv és Szakfordítás*, könyvcímként *Szaknyelv és szakfordítás* lenne a helyes írásmód. Sajnos magának a kiadványnak a címlapja nem segít minket ennek eldöntésében, mivel nagybetűs írásmódot alkalmaznak, pl.: SZAKNYELV ÉS SZAKFORDÍTÁS.